

Gäng och skjutningar

Sven Granath

Vad vill vi veta?

- Omfattning
- Karaktär
- Utveckling
- Förklaringar och förebyggande

Vad är en skjutning?

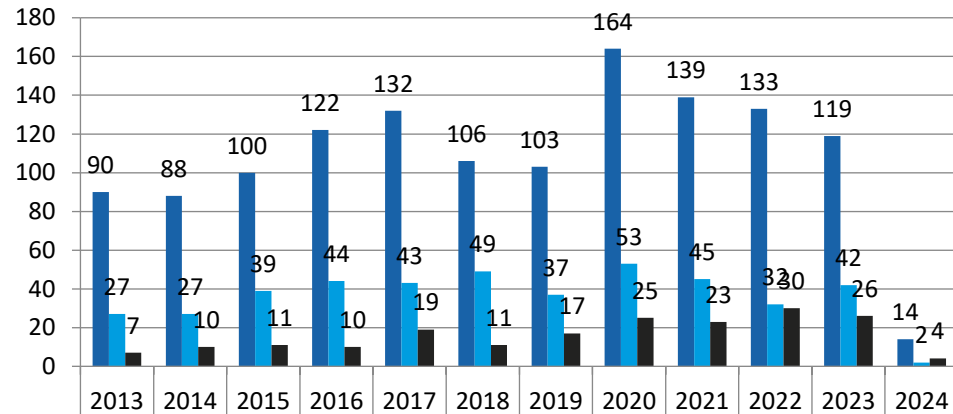

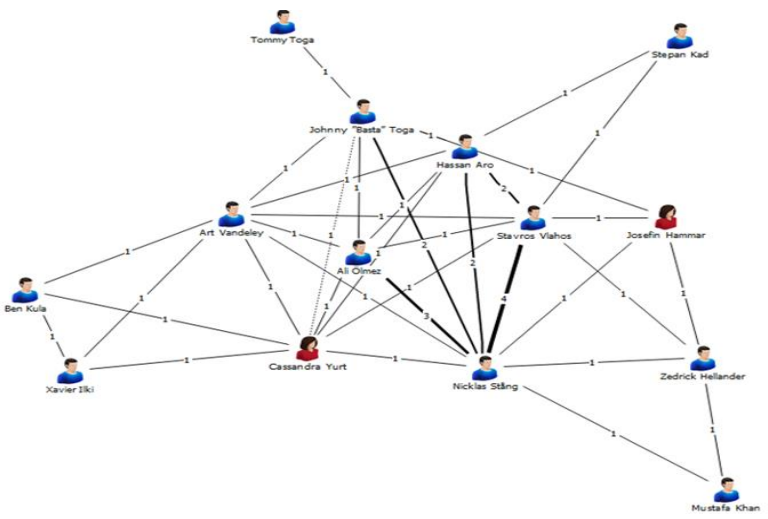
Figure 1. Confirmed shootings in Stockholm Region 2013-2024* (*2024 up until 11th April.), by total and by victims wounded and victims killed. Source: Regional Intelligence Division, Stockholm Police Authority

■ All shootings (gunfire incidents) ■ Victims wounded ■ Victims killed

”*brottsliga* handlingar där krutladdade projektiler *avsiktligt* avfyrats, oavsett om syftet varit att döda, misshandla, skrämmas, orsaka materiella skador eller bara provskjuta ett vapen.”

Vad är "gäng"?

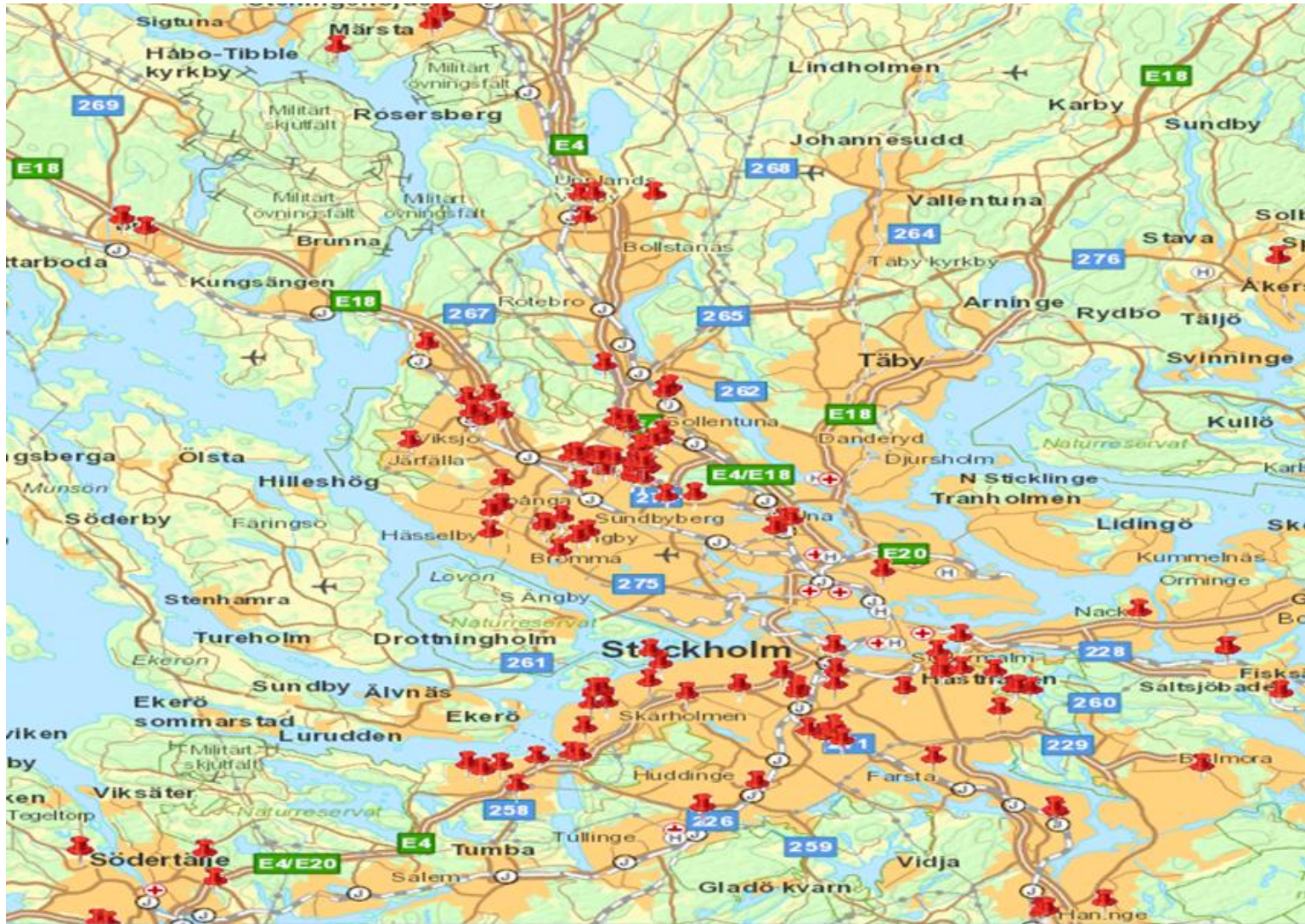

Lokala kriminella nätverk aktörscentrerade nätverk dominerar

” Grupper som hålls ihop av gemensamma organiserade brottsdeltaganden i kombination med andra sammanhållande faktorer, såsom exempelvis gemensam geografisk uppväxtmiljö och en strävan efter vinning och makt genom brottsligheten.”

Nätverken och skjutningarna koncentrerade till (vissa) Storstadsområden

- Områden och hushåll med svaga resurser
- Sällan någon enskild etnisk profil på respektive nätverk (men slagsida på unga med föräldrar från fattiga delar av världen)

1 000 till 1 500 unga i åldern 15–24 år.

- Ca. 500 finns i nätverk i Stockholmsregionen (33 nätverk)
- Samma population som begår s.k. strategiska brott:

10 – 12 år:

Snatterier och stöld
och stök i skolan,
orosanmälningar.

13 – 15 år:

Misshandel, skade-
görelse och stöld.
Polisanmälningar.

16 – 18 år:

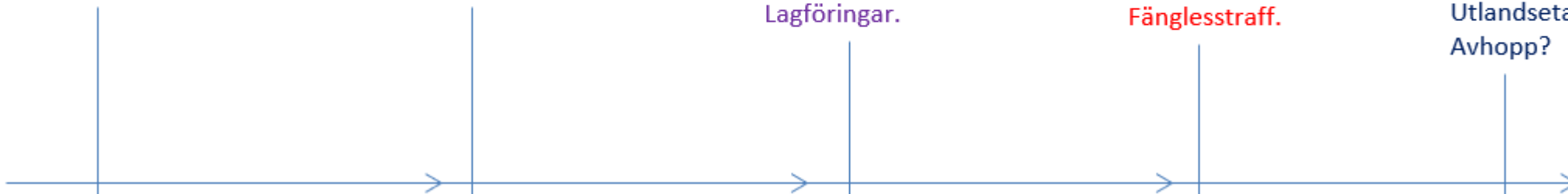
Personrån, övergrepp i
rättssak, uppdragsvåld,
mindre narkotikabr.
Lagföringar.

19 – 24 år:

Narkotikaförsäljning,
utpressning, större rån,
våldslogistik.
Fänglesstraff.

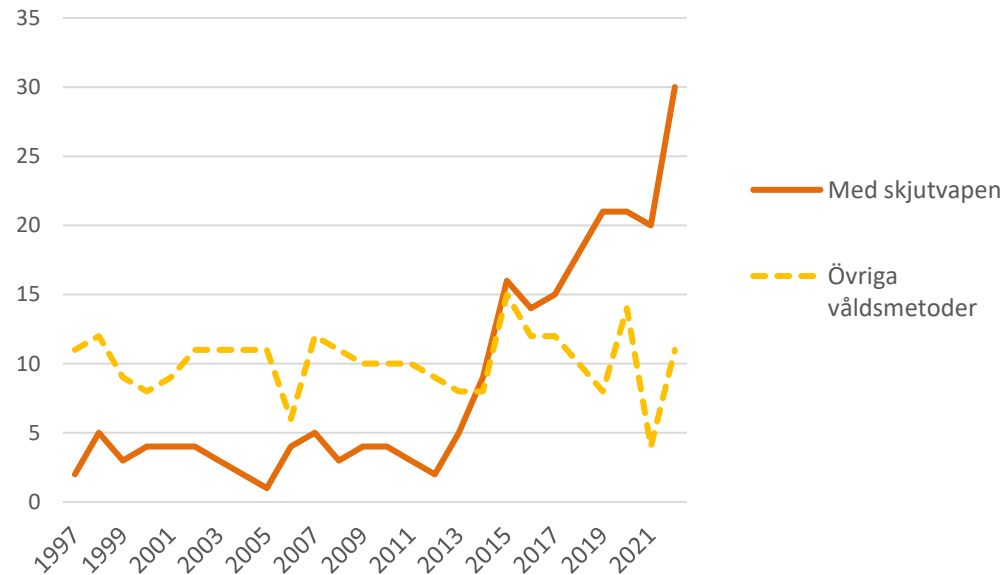
25 år –

Narkotikasmug
våldsanstiftan,
Penningtvätt.
Utlandsetabler
Avhopp?

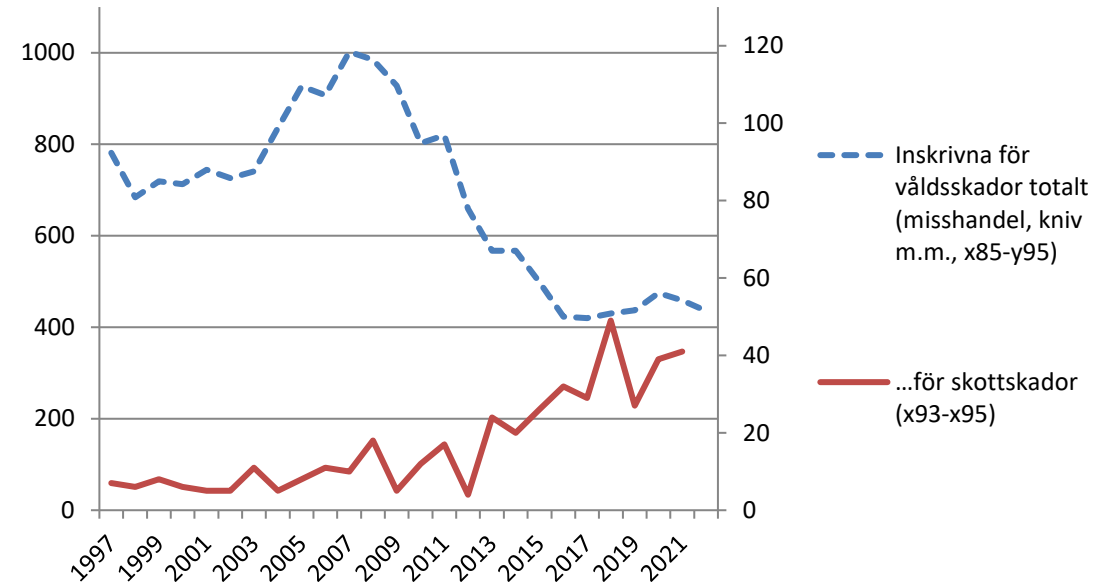

När "började" fenomenen?

Figur 2. Antal offer 15–24 år för fullbordat dödligt våld utifrån skjutvapenmodus respektive övriga modus, enligt dödsorsaksregistret. Källa: Socialstyrelsen.

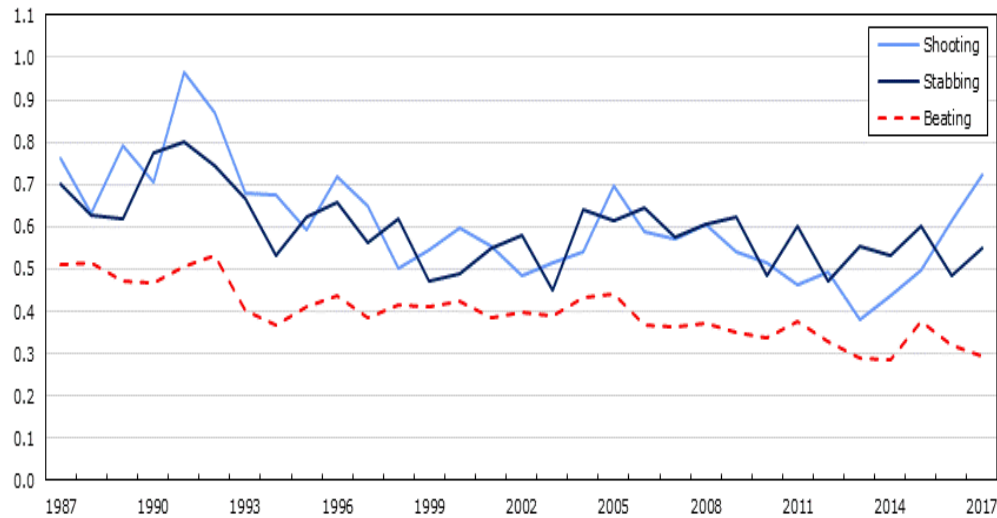

Figur 3 (obs. två olika skalor på de lodräta axlarna). 15–24 åringar slutenvårdade för våldsskador, 1997 – 2022. Våldsskadade totalt (primäraxel) och våldsskadade genom skjutvapenvåld (sekundäraxel). Källa: Socialstyrelsens patientregister.

Samma trendbrott under 2010-talet i Nordamerika

Chart 5
Homicides, by most common method, Canada, 1987 to 2017

rate per 100,000 population

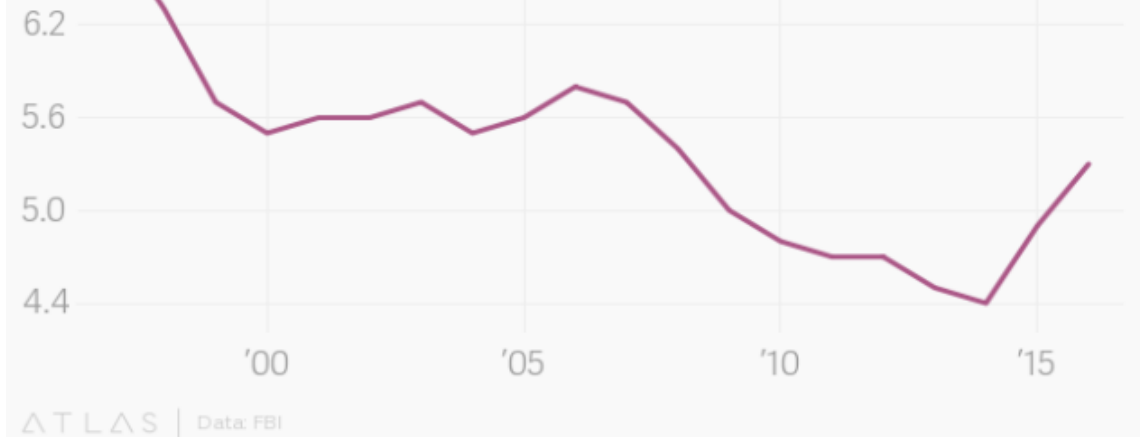
Note: Populations are based upon July 1st estimates from Statistics Canada, Demography Division.

Source: Statistics Canada, Canadian Centre for Justice Statistics, Homicide Survey.

Figur 4. Data: Statistics Canada, 2018. (Beattie m. fl. 2018): Increase associated with gang-related homicide

The murder rate is up in the US, but is still relatively low

6.8 homicides per 100,000

ATLAS | Data: FBI

Figur 5. Data: FBI, 201. (Friedman et. al., 2017): Increase since 2013 associated with Major Cities. Pew Research center: Increase Associated with firearms

Förklaringar till nivåökningen?

- Ökad tillgång på narkotika och illegala vapen
  - Vapnen började komma in redan på 1990-talet
- Ny teknik (kommunikationsverktyg, vapen etc.)

- Verktøy och resurser
- Research och kartläggning av måltavlor
- Mental marinerings
- Sociala förändringar (fler otrygga uppväxter, ökade klyftor, migration)
  - Risikfaktorer på individnivå:*
  - "Disruptiva" uppväxter (HVB-hem, plötsliga långa flyttar, etc.)
  - Låg föräldraövervakning
  - Skolsvårigheter (lite läsvana etc.)
  - [Glueck & Glueck, 1950]
- "Självspelande Piano"-effekten (p g a låg uppkläring m.m. – regelbrott föder regelbrott)

Förebyggande?

- Vapenbeslag och ökad uppkläring av dödligt skjutvapenvåld
- Skärpta vapenlagar nationellt och internationellt
- Begränsning av kommunikationsteknik i vissa riskmiljöer
- Lokala brottsförebyggande initiativ
- Färre otrygga uppväxter med ökad välfärd

Mer läsning:

